
WAT BETEKENT AKABOA?

Ofschoon het Maandblad „Oud-Utrecht“ geen vragenrubriek kent, heeft de redactie in deze periode van copie-schaarste - waarvan zij onlangs zelf gewag maakte - wellicht geen bezwaar plaatsruimte beschikbaar te stellen voor een puzzel, die haar naar ik hoop voor een volgend nummer nog interessante antwoorden kan opleveren.

In de oude dorpskerk van De Bilt hangt een fraaie koperen kaarsenkroon, geschenk van de eerste ambachtsheer Van Ewijk en diens echtgenote Anna Geertruida Cluysenaer. De aanleiding voor dit cadeau was waarschijnlijk de viering van hun koperen bruiloft. Zij waren n.l. in 1735 te Batavia getrouwd en aan de kroon hangt een koperen schildje waarin „ANNO 1747“ is gegrift. Op een tweede schild is het familiewapen Cluysenaer afgebeeld en op het derde het wapen van het gerecht Oostbroek en de Bilt.

Zoals gebruikelijk bestaat de kroon uit een bol als lichaam, met een aantal armen. In casu zijn dit er zestien. Onder aan de bol zit een eikelvormige punt, waarop in twee ringen het volgende randschrift is aangebracht:

PIETER BREDIE EN SOON.E:V: AKABOA

Wij zullen, dunkt me, mogen aannemen dat Pieter Bredie en zijn zoon de koperslaggers zijn die de kroon hebben gemaakt en de tekst hebben aangebracht. Wat zij echter met E:V:AKABOA hebben bedoeld is voor mij een raadsel. Ik ben daarmee al vele vrienden en kennissen aan boord gekomen, maar tot nu toe liet iedereen verstek gaan. Door grotere ruchtbaarheid aan mijn probleem te geven hoop ik de kans op een oplossing te vergroten. Om de belangstellende lezer geen overbodige moeite te laten doen, wil ik hier in het kort de door mij reeds bewandelde wegen en paden vermelden, waarvan ik meende dat zij mogelijk naar een antwoord op mijn vraag zouden kunnen leiden.

Nadat ik tevergeefs diverse dominees en bijbelse woordenboeken had geraadpleegd, legde ik het geval voor aan de kunsthistoricus dr. R. F. P. de Beaufort, die toendertijd - dat zal nu inmiddels al wel een twaalf jaar geleden zijn - bezig was met het inventariseren van de monumenten van geschiedenis en kunst in de provincie Utrecht.

Ook hij had er niet van terug, maar ziet, enkele maanden later belt hij mij op dat hij een tweede Akaboa is

tegengekomen. In de Hervormde kerk te Veenendaal staat voor de preekstoel een met een koperen plaat gedekte lezenaar voor de voorlezer en in die plaat staat „E:V:AKABOA“ en daaronder het jaartal 1754.

Dominee Vroeg in de Weij te Veenendaal wist er evenwel ook geen raad mee en bleek, toen ik hem er onlangs naar vroeg, dit ook nu nog niet te doen. De Beaufort opperde de mogelijkheid dat wij in het geheimzinnige woord een fabrieks- of ateliermerk zouden moeten zien. Een bevriende relatie aan het Rijksmuseum schakelde aldaar voor mij de afdeling onedele metalen in, maar die had van Akaboa nog nooit gehoord. - De veronderstelling, dat met „E:V:“ wellicht „EX URBE“ (= uit de stad) kon zijn bedoeld, opende een nieuw veld van operatie. Akaboa zou dan niet anders dan een plaatsnaam kunnen zijn. Wel ongeveer alle denkbare aardrijkskundige woordenboeken kregen een beurt, maar alles zonder resultaat. Rijksarchief, Klassiek Instituut, iedereen sloofde zich uit en leefde met mij mee, maar elk pogen bleef vruchteloos. Iemand suggereerde me, dat Akaboa misschien wel eens een (oude?) vorm van Ekeby zou kunnen zijn, een plaats in Zweden die wij door Selma Lagerlöf kennen. Daar waren kopermijnen in de buurt. Ik moest vooral eens aan de Zweedse ambassade schrijven. En zoiets doe je dan ook nog tenslotte. Een bijzonder vriendelijke, Nederlands sprekende Zweedse lichte mij telefonisch in, dat een aardrijkskundig woordenboek van Zweden wel een hele pagina Ekeby's bevatte, waarvan een kleine twintig plaatsnamen waren.

Voor zover zij had kunnen nagaan kwam Akaboa daar nergens aan te pas. Ook overigens was dit woord of die naam haar volslagen onbekend. Zij had ook nog getracht inlichtingen voor mij in te winnen bij de afdeling kunstnijverheid van het Haagse Gemeentemuseum, maar ook dat had geen oplossing gebracht. -

Weet je wát je moet doen, aldus een dezer dagen nog iemand die het goed met me meent, je moet aan de Unesco schrijven in Parijs. Maar toen ik overwoog dat, wilde ik niet de kans lopen door de Unesco naar de Zweedse ambassade te worden verwezen, ik het hele bovenstaande verhaal nog eens zou moeten opdissen en dan nota bene in het Frans, ging dat mijn energie nèt even te boven.

Gaarne wil ik AKABOA in de vriendelijke belangstelling van de lezers van het Maandblad aanbevelen.

P. H. Damsté